

40,75%. В гібриду Алькантара гетерозис за врожайністю склав 19,74%. В гібриду ЛГ 59580 гетерозис за врожайністю склав 15,88%, а у гібриду НК Неома – 15,21%.

Розпочаті дослідження плануємо продовжити для вивчення гібридів соняшнику у різних екологічних точках випробування з розширенням вивчаємих морфобіологічних та адаптивних властивостей.

УДК 635.5:631.529(477.7)

ПЕРСПЕКТИВА ВИРОЩУВАННЯ ХРИЗАНТЕМИ УВІНЧАНОЇ (CHRYSANTHEMUM CORONARIUM L.) У ЗОНІ СТЕПУ УКРАЇНИ

В.Г. Миколайчук, канд. с.-г. наук, доцент,

В.О. Яровий, здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

Актуальною проблемою сучасної цивілізації є розширення асортименту культурних рослин різного напрямку використання. До числа найбільш перспективних культур універсального використання можна віднести *Chrysanthemum coronarium*, яка має декоративні властивості завдяки тривалій вегетації, яскравим суцвіттям та є перспективною овочевою культурою з багатим мінеральним складом, високою біологічною продуктивністю, скороспілістю, екологічною пластичністю.

Chrysanthemum coronarium L. – хризантема увінчана (хризантема корончата), sp. Pl. (1783) належить до роду *Chrysanthemum* L. триби Anthemideae підродини Asteroideae родини Asteraceae порядку Asterales.

У культурі відома понад 2000 років. У Європі культивується з 1629 року. Єдиної думки щодо батьківщини цього виду на даний час не існує: Вавілов М.І. вважав, що *Ch. coronarium* походить із Китайського осередку походження культурних рослин. На думку окремих вчених батьківщиною виду є Середземномор'я, або Китай чи Північна Америка, куди потрапила, імовірно, як культурна зеленна рослина. В Україну як культура потрапила ймовірно всього з Росії, куди у свою чергу була завезена з Монголії.

У культурі існує багато сортів, переважно селекції Японії та США. В країнах Південно-Східної Азії (Японії, Китаї, Індії) *Ch. coronarium* нині відома як дієтичний продукт.

Як декоративна рослина поширена більше у приватному секторі у вигляді сортів і форм, що різняться між собою забарвленням квіток, розміром кошиків, формою листової пластинки. Надземна частина хризантеми має харчову цінність для людини. Квітуючі рослини мають найбільший вміст каротину (52,4 мг/%) і аскорбінової кислоти (548,7 мг/%), а вміст цукрів у надземній частині рослини максимальний в період бутонізації (11,7 мг/%). Листки і квітки *Ch. coronarium* містять протеїни, вуглеводи, жири, вітаміни групи В (В1, В2), РР, Е, солі калію, кальцію, фосфору, натрію, кремнію. В суцвіттях містяться флювоноїди, ефірна олія, вуглеводи, амінокислоти.

Як овочеву культуру *Ch. coronarium* використовують практично всю: молоді рослини у фазі декількох пар справжніх листків, молоді листки дорослої рослини, бутони, суцвіття, пелюстки. Листки хризантеми завдяки наявності ефірної олії мають специфічний запах, пікантний смак і ніжний аромат. У багатьох країнах квітки і листки рослин *Ch. coronarium* мають заспокійливу, протизапальну дію, використовують при застуді, запамороченні, порушенні зору, мігрені, при шлункових захворюваннях, сечокам'яній хворобі, серцево-судинних захворюваннях, при лікуванні тромбофлебиту, люмбаго, ексудативному діатезі, променевої хвороби, як профілактичний засіб при онкологічних захворюваннях, як протизапальні засіб, а також для лікування малярії, алкоголізму. Сушені суцвіття вживають для поліпшення апетиту. Встановлено її антистресова і антиоксидантна активність пов'язана з наявністю в сировині проліну і поліфенолів. *Ch. coronarium* підвищує стійкість організму до несприятливих факторів навколишнього середовища.

Таким чином, культура *Ch. coronarium*, враховуючи її біохімічний склад та екологічні особливості, може бути перспективною для вирощування в структурі овочевої сівозміни Степу України.

УДК 635.35:631.17:631.563.9+(477.5)

УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ КАПУСТИ ЦВІТНОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ДОБРІВ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

**О.С. Олійник, В.В. Іванько, магістранти,
О.В. Романов, Т.А. Романова, канд. с.-г. наук, доценти
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва**

Капуста цвітна – цінна дієтична овочева культура. За вмістом поживних легкозасвоюваних речовин, своїми смаковими якостями вона перевищує всі інші види капуст. Харчова цінність зумовлюється її невисокою енергетичною цінністю і добре збалансованим вмістом білків, вуглеводів, клітковини, мінеральних солей, вітамінів С, В₁, В₂, В₃, РР, А, К, Р.

Подальше поширення культури залежить в значній мірі від впровадження у виробництво інтенсивних технологій вирощування, в тому числі правильного підбору гібридного складу, а також застосування оптимізованих доз мінеральних добрив, біодобрив, стимуляторів росту, які дають змогу підвищити врожайність та економічну ефективність продукції, зменшуючи при цьому витрати на її виробництво. Одним з найбільш ефективних факторів підвищення продуктивності капусти цвітної, покращення якості продукції, а також збереження родючості ґрунту є забезпечення її основними поживними речовинами за рахунок оптимального збалансованого використання добрив.

Метою проведення наших досліджень є визначення найбільш продуктивних гібридів капусти цвітної та біопрепаратів і регуляторів росту при